

LEERPLAN
SECUNDAIR ONDERWIJS

Creatie en mode

2de graad D/A-finaliteit
II-CrMo-da

BRUSSEL

D/2024/13.758/075

Versie januari 2024

1 Inleiding

De uitrol van de modernisering secundair onderwijs gaat gepaard met een nieuwe generatie leerplannen. Leerplannen geven richting en laten ruimte. Ze faciliteren de inhoudelijke dynamiek en de continuïteit in een school en lerarenteam. Ze garanderen binnen het kader dat door de Vlaamse regering werd vastgelegd voldoende vrijheid voor schoolbesturen om het eigen pedagogisch project vorm te geven vanuit de eigen schoolcontext. Leerplannen zijn ingebed in het vormingsconcept van de katholieke dialoogschool. Ze versterken het eigenaarschap van scholen die d.m.v. eigen beleidskeuzes de vorming van leerlingen gestalte geven. Leerplannen laten ruimte voor het vakinhoudelijk en pedagogisch-didactisch meesterschap van de leraar, maar bieden ondersteuning waar nodig.

1.1 Het leerplanconcept: vijf uitgangspunten

Leerplannen vertrekken vanuit het **vormingsconcept** van de katholieke dialoogschool. Ze laten toe om optimaal aan te sluiten bij het pedagogisch project van de school en de beleidsbeslissingen die de school neemt vanuit haar eigen visie op onderwijs (taalbeleid, evaluatiebeleid, zorgbeleid, ICT-beleid, kwaliteitsontwikkeling, keuze voor vakken en lessen ...).

Leerplannen ondersteunen **kwaliteitsontwikkeling**: het leerplanconcept spoort met kwaliteitsverwachtingen van het Referentiekader onderwijskwaliteit (ROK). Kwaliteitsontwikkeling volgt dan als vanzelfsprekend uit keuzes die de school maakt bij de implementatie van leerplannen.

Leerplannen faciliteren een **gerichte studiekeuze**. De leerplandoelen sluiten aan bij de verwachte competenties van leerlingen in een bepaald structuuronderdeel. De feedback en evaluatie bij de realisatie ervan beïnvloeden op een positieve manier de keuze van leerlingen na elke graad.

Leerplannen gaan uit van de **professionaliteit** van de leraar en het **eigenaarschap** van de school en het lerarenteam. Ze bieden voldoende ruimte voor eigen inhoudelijke keuzes en een eigen didactische aanpak van de leraar, het lerarenteam en de school.

Leerplannen borgen de **samenhang** in de vorming. Die samenhang betreft de verticale samenhang (de plaats van het leerplan in de opbouw van het curriculum) en de horizontale samenhang tussen vakken binnen structuuronderdelen en over structuuronderdelen heen. Leerplannen geven expliciet aan voor welke leerplandoelen van andere leerplannen in de school verdere afstemming mogelijk is. Op die manier faciliteren en stimuleren de leerplannen leraren om over de vakken heen samen te werken en van elkaar te leren. Een verwijzing van een leraar naar de lessen van een collega laat leerlingen niet alleen aanvoelen dat de verschillende vakken onderling samenhangen en dat ze over dezelfde werkelijkheid gaan, maar versterkt ook de mogelijkheden tot transfer.

1.2 De vormingscirkel – de opdracht van secundair onderwijs

De leerplannen vertrekken vanuit een gedeelde inspiratie die door middel van een vormingscirkel voorgesteld wordt. We 'lezen' de cirkel van buiten naar binnen.

- Een lerarenteam werkt in een katholieke dialoogschool die onderwijs verstrekt vanuit een **specifieke traditie**. Vanuit het eigen pedagogisch project kiezen leraren voor wat voor hen en hun school goed

onderwijs is. Ze wijzen leerlingen daarbij de weg en gebruiken daarvoor **wegwijzers**. Die zijn een inspiratiebron voor leraren en zorgen voor een Bijbelse 'drive' in hun onderwijs.

- De kwetsbaarheid van leerlingen ernstig nemen betekent dat elke leerling **beloftevol** is en alle leerkansen verdient. Die leerling is **uniek als persoon** maar ook **verbonden** met de klas, de school en de bredere samenleving. Scholen zijn **gastvrije plaatsen** waar leerlingen en leraren elkaar ontmoeten in diverse contexten. De leraar vormt zijn leerlingen vanuit een **genereuze** attitude, hij geeft om zijn leerlingen en hij houdt van zijn vak. Hij durft af en toe de gebaande paden verlaten en stimuleert de **verbeelding en creativiteit** van leerlingen. Zo zaait hij door zijn onderwijs de kiemen van een hoopvolle, **meer duurzame en meer rechtvaardige wereld**.
- Leraren vormen leerlingen door middel van leerinhouden die we groeperen in negen **vormingscomponenten**. De aaneengesloten cirkel van vormingscomponenten wijst erop dat vorming een geheel is en zich niet in schijfjes laat verdelen. Je kan onmogelijk over taal spreken zonder over cultuur bezig te zijn; wetenschap en techniek hebben een band met economie, wiskunde, geschiedenis ... Dwarsverbanden doorheen de vakken zijn belangrijk. De vormingscirkel vormt dan ook een dynamisch geheel van elkaar voortdurend beïnvloedende en versterkende componenten.
- Vorming is voor een leraar nooit te herleiden tot een cognitieve overdracht van inhouden. Zijn meesterschap en passie brengt een leraar ertoe om voor iedere leerling de juiste woorden en gebaren te zoeken om **de wereld te ontsluiten**. Hij introduceert leerlingen in de wereld waarvan hij houdt. Een leraar zorgt er bijvoorbeeld voor dat leerlingen kunnen worden gegrepen door de cultuur van het Frans of door het ambacht van een metselaar. Hij initieert leerlingen in een wereld en probeert hen zover te brengen dat ze er hun eigen weg in kunnen vinden.
- Een leraar vormt leerlingen als **individuele leraar**, maar werkt ook binnen **lerarenteams** en binnen een **beleid van de school**. Het Gemeenschappelijk funderend leerplan helpt daartoe. Het zorgt voor het fundament van heel de vorming dat gerealiseerd wordt in vakken, in projecten, in schoolbrede initiatieven of in een specifieke schoolcultuur.
- De uiteindelijke bedoeling is om **alle leerlingen** kwaliteitsvol te vormen. Leerlingen zijn dan ook het hart van de vormingscirkel, zij zijn het op wie we inzetten. Zij dragen onze hoop mee: de nieuwe generatie die een meer duurzame en meer rechtvaardige wereld zal creëren.

1.3 Ruimte voor leraren(teams) en scholen

De leraar als professional, als meester in zijn vak krijgt vrijheid om samen met zijn collega's vanuit de leerplannen aan de slag te gaan. Hij kan eigen accenten leggen en differentiëren vanuit zijn passie, expertise, het pedagogisch project van de school en de beginsituatie van zijn leerlingen.

De leerplandoelen zijn noch chronologisch, noch hiërarchisch geordend. Ze laten ruimte aan het lerarenteam en de individuele leraar om te bepalen welke leerplandoelen op welk moment worden samengenomen, om didactische werkvormen te kiezen, contexten te bepalen, eigen leerlijnen op te bouwen, vakoverschrijdend te werken, flexibel om te gaan met een indicatie van onderwijstijd.

1.4 Differentiatie

Om optimale leerkansen te bieden is [differentiëren](#) van belang in alle leerlingengroepen. Leerlingen voor wie dit leerplan is bestemd, behoren immers wel tot dezelfde doelgroep, maar bevinden zich niet noodzakelijk in dezelfde beginsituatie. Zij hebben een niet te onderschatten – maar soms sterk verschillende – bagage mee vanuit de onderliggende graad, de thuissituatie en vormen van informeel leren. Het is belangrijk om zicht te krijgen op die aanwezige kennis en vaardigheden en vanuit dat gegeven, soms gedifferentieerd, verder te bouwen. Positief en planmatig omgaan met verschillen tussen leerlingen verhoogt de motivatie, het welbevinden en de leerwinst voor elke leerling.

De leerplannen bieden kansen om te differentiëren door te verdiepen en te verbreden en door de leeromgeving aan te passen. Ze nodigen ook uit om te differentiëren in evaluatie.

Differentiatie door te verdiepen en te verbreden

Sommige leerlingen denken meer conceptueel en abstract. Andere leerlingen komen vanuit een meer concrete benadering sneller tot inzichtelijk denken. Variëren in abstractie spreekt leerlingen aan op hun capaciteiten en daagt hen uit om van daaruit te groeien.

Daarnaast bieden leerplannen kansen om de complexiteit van leerinhouden aan te passen. Dat kan door een complexere situatie te schetsen, een minder ingewikkelde bewerking of handeling voor te stellen, of door meer kennis of vaardigheden aan te bieden om leerlingen uit te dagen.

De ene context kan betekenisvol zijn voor een leerlingengroep, terwijl een andere context dan weer betekenisvoller kan zijn voor een andere leerlingengroep. Leerinhouden in verschillende contexten aanbrengen biedt kansen om leerlingen aan te spreken op hun interesses en daagt hen tegelijk uit om andere interesses te verkennen en zo hun horizon te verruimen.

In 'extra' wenken bij de leerplandoelen en in beperkte mate ook via keuzeleerplandoelen bieden we je inspiratie om te differentiëren door te verdiepen en te verbreden.

Differentiatie door de leeromgeving aan te passen

Doordachte variatie in werkvormen (groepswork, individueel, auditief, visueel, actief ...) vergroot de kans dat leerdoelen worden gerealiseerd door alle leerlingen. Het helpt hen bovendien ontdekken welke manieren van leren en informatie verwerken best bij hen passen.

De ene leerling kan snel of zelfstandig werken, de andere heeft meer tijd of begeleiding nodig. Variëren in de mate van ondersteuning, gericht aanbieden van hulpmiddelen (voorbeelden, schrijfkaders, stappenplannen ...) en meer of minder tijd geven, daagt leerlingen uit op hun niveau en tempo.

Leerlingen op hun niveau en vanuit eigen interesses laten werken kan door te differentiëren in product, bijvoorbeeld door leerlingen te laten kiezen tussen opdrachten die leiden tot verschillende eindproducten.

Het samenstellen van groepen kan een effectieve manier zijn om te differentiëren. Rekening houden met verschil in leerdoelen en leerlingenkenmerken laat leerlingen toe van en met elkaar te leren.

Technologie kan al die vormen van differentiatie ondersteunen. Zo kunnen leerlingen op hun maat werken met digitale leermiddelen zoals educatieve software of online oefenprogramma's.

Differentiatie in evaluatie

Tenslotte laten de leerplannen toe te differentiëren in [evaluatie](#) en feedback. Evalueren is beoordelen om te waarderen, krachtiger te maken en te sturen.

Na de afronding van een lessenreeks of na een langere periode gaan leraren door middel van summatieve evaluatie na waar leerlingen staan. De keuze van een evaluatie- en feedbackvorm is afhankelijk van de vooropgestelde doelen.

Formatieve evaluatie is geïntegreerd in het leerproces en gaat uit van een actieve betrokkenheid van leraar en leerling. Het zet leerlingen aan het denken over hun vorderingen en laat leraren toe om tijdens het leerproces effectieve feedback te geven. Door middel van formatieve evaluatie krijgen leraren een goed zicht op het leerproces van leerlingen zodat ze het verder gericht en waar nodig kunnen bijsturen. Het is bovendien een rijke bron voor leraren om te reflecteren over de eigen onderwijspraktijk en de eigen pedagogisch-didactische aanpak bij te sturen.

1.5 Opbouw van leerplannen

Elk leerplan is opgebouwd volgens een vaste structuur. Alle onderdelen maken inherent deel uit van het leerplan. Schoolbesturen van Katholiek Onderwijs Vlaanderen die de leerplannen gebruiken, verbinden zich tot de realisatie van het gehele leerplan.

De **inleiding** licht het leerplanconcept toe en gaat dieper in op de visie op vorming, de ruimte voor leraren(teams) en scholen en de mogelijkheden tot differentiatie.

De **situering** geeft aan waarop het leerplan is gebaseerd en beschrijft de samenhang binnen de graad en met de onderliggende graad, en de plaats in de lessentabel.

In de **pedagogisch-didactische duiding** komen de inbedding in het vormingsconcept, de krachtlijnen, de opbouw, de leerlijnen, de aandachtspunten met o.m. nieuwe accenten van het leerplan aan bod.

De **leerplandoelen** zijn helder geformuleerd en geven aan wat van leerlingen wordt verwacht. Waar relevant geeft een opsomming of een afbakening (★) aan wat bij de realisatie van het leerplandoel aan bod moet komen. Ook pop-ups bevatten informatie die noodzakelijk is bij de realisatie van het leerplandoel. De leerplandoelen zijn ingedeeld in een aantal rubrieken. Indien een leerplandoel verder gaat, vind je een '+' bij het nummer van het leerplandoel. Al die leerplandoelen zijn verplicht te realiseren. In een aantal gevallen zijn keuzedoelen opgenomen; die leerplandoelen zijn weergegeven in een grijze kleur en het nummer van het leerplandoel wordt voorafgegaan door 'K'.

Bovenaan elke rubriek vind je de relevante minimumdoelen van de basisvorming, de cesuurdoelen en/of doelen die leiden naar een of meer beroepskwalificaties, afhankelijk van de finaliteit. Als leraar hoef je je die taal niet eigen te maken. Het volstaat dat je de leerplandoelen realiseert zoals opgenomen in het leerplan.

Waar relevant wordt de samenhang met andere leerplannen in dezelfde graad aangegeven, evenals de samenhang met de onderliggende graad.

'Duiding' bij een leerplandoel bevat een noodzakelijke toelichting bij het doel. In pedagogisch-didactische wenken vinden leraren inspiratie om met het leerplandoel aan de slag te gaan. Een rubriek 'extra' bij een leerplandoel biedt leraren inspiratie om verder te gaan dan wat het leerplandoel minimaal vraagt.

De **basisuitrusting** geeft aan welke materiële uitrusting vereist is om de leerplandoelen te kunnen realiseren.

Het **glossarium** bevat een overzicht van handelingswerkwoorden die in alle leerplannen van de graad als synoniem van elkaar worden gebruikt of meer toelichting nodig hebben.

De **concordantie** geeft aan welke leerplandoelen gerelateerd zijn aan bepaalde minimumdoelen, cesuurdoelen of doelen die leiden naar een of meer beroepskwalificaties.

2 Situering

2.1 Samenhang met de eerste graad

Leerlingen stromen meestal binnen vanuit de basisoptie Kunst en creatie of vanuit de basisoptie Maatschappij en welzijn.

2.2 Samenhang in de tweede graad

2.2.1 Samenhang binnen de studierichting Creatie en mode

Er is bij een aantal doelen een link te leggen met leerplannen van de algemene vorming: Geschiedenis, Wiskunde en het Gemeenschappelijk funderend leerplan.

Een aantal doelen waarbij leerlingen over hun en andermans werk reflecteren zijn talig gericht en kunnen een link hebben met Nederlands.

De leerplandoelen van de module artistieke vorming uit het GFL van de algemene vorming zijn opgenomen in dit leerplan en hoeft je niet afzonderlijk te behandelen.

2.2.2 Samenhang over de finaliteiten heen

De studierichting Creatie en mode in de D/A-finaliteit heeft raakpunten met de studierichting Moderealisatie en textielverzorging in de A-finaliteit. De focus van beide studierichtingen is echter verschillend.

2.3 Plaats in de lessentabel

Het leerplan is gebaseerd op minimumdoelen, cesuurdoelen en doelen die leiden naar volgende beroepskwalificatie: BK Productievoorbereider kleding, confectie en meubelstoffering.

Het leerplan is gericht op 17 graaduren en is bestemd voor de studierichting Creatie en mode D/A.

Er wordt gestreefd naar een evenwichtige verdeling voor elk van de drie onderdelen (Creatie, Vormgeving en Modetechnieken) waarbij modetechnieken het kleinste onderdeel is.

De opsomming van de doelen kan op een andere manier ingedeeld worden, rekening houdend met de competenties binnen het lerarenteam. Afhankelijk van de plaats waar een aantal doelen aan bod komen krijgt een onderdeel meer of minder tijd toegewezen. Wanneer vormgeving en modetechnieken door eenzelfde persoon worden gegeven, kan efficiënter worden omgegaan met de toegewezen uren voor die onderdelen.

Het geheel van de algemene en specifieke vorming in elke studierichting vind je terug op de [PRO-pagina](#) met alle vakken en leerplannen die gelden per studierichting.

3 Pedagogisch-didactische duiding

3.1 Creatie en mode en het vormingsconcept

Het leerplan Creatie en mode is ingebed in het vormingsconcept van de katholieke dialoogschool.

We streven in dit leerplan naar een integratie van de technische en culturele vormingscomponenten. De wegwijzers **verbeelding**, **rechtvaardigheid**, **kwetsbaarheid** en **belofte** en **duurzaamheid** kleuren dit leerplan.

Technische vorming

Techniek uit zich als een scheppende menselijke drijfveer om materiële omstandigheden voortdurend aan te passen. Bij het inzetten van technische vaardigheden krijgen jongeren kansen om te groeien in autonomie en verbondenheid. Elk technisch handelen grijpt immers in op een activiteitenketting van mensen en dingen: het productieproces is een aaneenschakeling van stappen en activiteiten. Technische keuzes hebben ook ethische consequenties. Leerlingen zullen meer dan ooit geconfronteerd worden met de vraag naar **duurzame** ontwikkelingsprocessen, productiemethoden en verantwoorde keuzes qua materialen en middelen. Bij dit alles zal ook aandacht zijn voor ethisch ondernemen: de modewereld komt naar buiten als een wereld van veel glitter en glamour. Daarachter zit vaak een wereld van bittere ellende van slecht betaalde werknemers in onveilige of ongezonde werkomstandigheden in lageloonlanden. (**rechtvaardigheid**) Het is goed dat ook daar oog voor is.

Culturele vorming

Kunst stelt ons in staat moeilijke culturele thema's op tafel te leggen en bespreekbaar te maken. Kunst stelt vragen en lokt reacties uit. Leerlingen ontdekken hoe hun eigen en andere (sub)culturen beïnvloed worden door artistieke uitingen doorheen tijd en ruimte. Kunst doet leerlingen als mens breder en dieper denken, voelen en leven. Leerlingen ontwikkelen hun eigen talenten en leren omgaan met hun **kwetsbaarheid**, grenzen, dromen en groeikansen. Leerlingen ontwikkelen het vermogen om hun eigen creatieve en expressieve opvattingen af te toetsen aan die van anderen.

Creatief aan de slag gaan met artistieke vormen stimuleert leerlingen om nieuwe contexten en denkkaders te verkennen en te ontwikkelen. Het helpt hen diverse toekomstbeelden vorm te geven en bespreekbaar te maken vanuit een open houding met respect voor diverse waarden.

Zowel tijdens het beschouwen, creëren als reflecteren is **verbeelding** de rode draad in het creatief proces.

Uit die vormingscomponenten en wegwijzers zijn de krachtlijnen van het leerplan ontstaan.

3.2 Krachtlijnen

Vanuit onderzoek van materialen en technieken een basismodel vormgeven en uitvoeren

De leerlingen gebruiken diverse methodes, technieken, werkvolgordes en materialen om uiteindelijk tot de beste keuzes te komen. Ze ontwikkelen daarbij een kritische houding. Ze zetten de eerste stappen bij het tekenen en aanpassen van patronen en verwerven daarvoor het nodige inzicht in 2D-3D. Ze werken basismodellen uit om diverse technieken te leren kennen en de technische systemen op een verantwoorde manier te hanteren.

Er wordt gewerkt met diverse materialen, met aandacht voor en een kritische blik op herkomst en bewerking. Dat kan leiden tot meer respect voor materialen en milieu en ook voor het werk van anderen. Toekomstgericht willen we eveneens meer aandacht besteden aan de duurzaamheidsgedachte achter restyling en slow fashion.

De leerlingen ontwerpen en maken eigen creaties

De leerlingen creëren ontwerpen in functie van een opdracht en een eigen concept. Dit artistiek proces wordt ondersteund door de kennis van diverse aspecten van kunstbeschouwing en artistieke expressiemogelijkheden. Ze zetten de eerste stappen van waarnemingstekenen en digitaal tekenen. Ze ontdekken de verschillende fasen in het creatieproces waarbij ze rekening houden met de mogelijkheden

qua vormgeving en uitvoering van hun creatie. Om hun werk te presenteren wordt ingezet op sociale en communicatieve vaardigheden en leren ze hun keuzes beargumenteren.

Ontwerp, vormgeving en uitvoering samenbrengen in een technisch dossier

De leerlingen verwerven inzicht in de diverse stappen van ontwerp tot productie. In de tweede graad komen reeds meerdere aspecten van dit dossier aan bod. Ze bundelen de verschillende gegevens in een technisch dossier. Waar mogelijk doen ze ook al aanpassingen in een bestaand dossier.

3.3 Opbouw

Dit leerplan is opgebouwd uit drie onderdelen:

- Creatie
- Vormgeving
 - Basismodel
 - Ontwerp
- Modetechnieken
 - Basismodel
 - Ontwerp

3.4 Leerlijnen

3.4.1 Samenhang in de tweede graad

- Nederlands: omwille van het leren reflecteren over eigen en andermans werk kan het goed zijn een link te leggen met Nederlands.
- Geschiedenis: de historische periodisering ondersteunt de analyse van kunstuitingen in verschillende periodes.
- Met Wiskunde is er een link voor wat betreft het inzicht in 2D-3D.

3.4.2 Samenhang over de finaliteiten heen

De studierichting Creatie en mode in de D/A-finaliteit heeft raakpunten met de studierichting Moderealiseren en textielverzorging in de A-finaliteit. De focus van beide studierichtingen is echter verschillend. Creatie en mode wil leerlingen niet opleiden om uitvoerende taken (stikken, snijden) op te nemen in de confectiesector. Deze richting leidt de leerlingen op om in een confectiebedrijf mee te werken in het hele proces van ontwerp tot uitvoering, waarbij ze vooral meewerken aan de voorbereiding van de uitvoering: ze bereiden het volledige technisch dossier voor. Bovendien bereidt deze richting ook voor op hoger onderwijs via doorstroomgerichte competenties.

3.5 Aandachtspunten

In de D/A- finaliteit vormen we leerlingen voor een bepaald beroep of een gerichte doorstroming. Om die beroepsgerichte vorming effectief te realiseren, is het van belang dat leerlingen een aantal generieke competenties verwerven. Zij fungeren als onderbouw van de beroepsgerichte vorming, ze zijn de voorwaarde om die vorming te kunnen realiseren.

De drie onderdelen in het leerplan staan niet los van elkaar. Tussen de leraren van de drie leerplanonderdelen is voldoende overleg en samenwerking noodzakelijk. Communicatie is op verschillende momenten in het proces noodzakelijk.

De opbouw van het leerplan omvat een cyclisch proces van ontwerp tot uitvoering. Na het doorlopen van elke fase van het proces is een evaluatie voorzien. De conclusies vanuit deze evaluatie leiden dan tot een aanpassing van de voorgaande stappen indien nodig of wenselijk. Zo komen we tot een steeds beter proces waarbij de verschillende fases beter op elkaar zijn afgestemd.

Dat betekent niet dat elke fase opeenvolgend moet worden doorlopen: er is voldoende uitdaging in het leerplan aanwezig om ook los van het volledige proces te werken aan deelaspecten. Eenzelfde doel kan in meerdere onderdelen aan bod komen. De doelen kunnen eveneens geïntegreerd aan bod komen.

Voor leerplandoelen die leiden naar een beroepskwalificatie gaan we in de tweede graad uit van eenvoudige situaties of situaties waarin leerlingen vaardigheden volgens richtlijnen en onder begeleiding toepassen.

Het uitvoeren van werkstukken staat in functie van het onderzoek naar materialen en technieken. Het is dus niet noodzakelijk passende modellen uit te werken voor elke individuele leerling. Meestal zal gewerkt worden volgens een standaardmaat of worden slechts delen van een werkstuk uitgevoerd om een bepaald aspect te onderzoeken. Omwille van de verwachtingen vanuit het technisch dossier is het wel noodzakelijk dat de leerlingen kennis hebben van de productietechnieken.

In de tweede graad werken we in de eerste plaats met modellen die symmetrisch zijn ten opzichte van midden-voor (MV) en midden-rug (MR). De leraren creatie en vormgeving maken hierover afspraken.

Dit geldt eveneens voor de aandacht die gaat naar vakterminologie: binnen de diverse onderdelen hanteren leerlingen en leraren dezelfde vakterminologie. Het lexicon kan daarbij een hulpmiddel zijn.

De leerlingen hebben zelf zeer diverse culturele, sociale en religieuze achtergronden. In de modevakken kan en mag je daar niet aan voorbij gaan. De leerlingen krijgen kansen om hun identiteit te ontplooien en hun wereldbeeld te verruimen. Niet enkel gaat de aandacht naar de westerse mode, ook andere culturele en etnische invloeden kunnen aan bod komen.

3.6 Leerplanpagina

Wil je als gebruiker van dit leerplan op de hoogte blijven van inspirerend materiaal, achtergrond, professionalisering en lerarennetwerken, surf dan naar de [leerplanpagina](#).

4 Leerplandoelen

4.1 Creatie

Minimumdoelen, cesuurdoelen of doelen die leiden naar BK

LPD 1 De leerlingen analyseren kunstuitingen in de mode uit verschillende kunststromingen, periodes en samenlevingen.

Samenhang tweede graad: II-Ges-da LPD 4, 7

Samenhang eerste graad: I-Ges-a LPD 4

1ste graad: Leerlingen kennen de zeven periodes van het historisch referentiekader in de eerste graad via het vak Geschiedenis: prehistorie, oude nabije oosten, klassieke oudheid, middeleeuwen, vroegmoderne tijd, moderne tijd, hedendaagse tijd. Ze brengen kunstuitingen in verband met tijd, ruimte en maatschappelijke domeinen waarin ze voorkomen.

Wenk: Je kan dit doel realiseren vanuit verschillende projecten of creatie-opdrachten waarbij je vertrekt van een bepaald thema of opdracht. De analyse is deel van het onderzoek. Het komt er hier op aan dat de leerlingen verbanden zien.

Wenk: Je kan aandacht hebben voor kenmerkende kunsthistorische elementen zoals vorm-, stijl – en uitdrukkingskenmerken. Het gaat hier om bv. een schoonheidsideaal, het vakmanschap, het artistieke parcours, de economische waarde, de aandacht voor de vorm, de mate van weerspiegeling of vervreemding van de maatschappij, de stijlkenmerken, de rol van de opdrachtgever, de rol in beeldvorming, de rol in opinievorming, de betekenissen, de genderdimensie. De invloed van waarden, normen en gewoontes en het doorbreken ervan kunnen zeker aan bod komen.

Wenk: Het werk van verschillende kunstenaars en ontwerpers kan aan bod komen. Het is goed dat er voldoende aandacht gaat naar de Belgische modeontwerpers (o.a. de zes van Antwerpen).

Je kan diverse analysemethoden toepassen: visuele, auditieve en materiële analyse. Je kan de link leggen naar 2D en 3D [kunst](#) (mode) waaruit inspirerende beeldaspecten kunnen gehaald worden.

LPD 2 De leerlingen doorlopen een artistiek proces in functie van een creatie.

Wenk: Je kan de leerlingen laten inleven, creëren en reflecteren vanuit de hierna volgende doelen.

LPD 3 De leerlingen onderzoeken textielmaterialen en hun kenmerken in functie van technische mogelijkheden en trends.

Wenk: Vanuit dit onderzoek maken de leerlingen kennis met enkele verschillende textielmaterialen en hun kenmerken (praktische uitvoering, onderhoud, ecologische en economische mogelijkheden). Ga niet uit van de clichés. Je kan een

kwaliteitsetiket lezen of opmaken. Vanuit dit onderzoek kunnen de leerlingen de juiste materialen kiezen voor de uitvoering van hun ontwerp.

Wenk: Ecologische factoren: je kan de leerlingen wijzen op nieuwe materialen die ontwikkeld worden om de ecologische voetafdruk te beperken. Je kan ook werken met restmaterialen (demonteren en monteren tot iets nieuws).

Wenk: Je kan de leerlingen laten experimenteren hoe ze verschillende textielmaterialen met elkaar en met niet-textielmaterialen kunnen verbinden. Je kan de horizon verruimen naar diverse bindingstechnieken, bv. stikken, naaien, kleven, verhitten, vilten, smelten, fuseren, weven, haken, breien, knopen, vlechten, perforeren. Je kan verschillende technieken om stoffen op te waardenen toepassen door bv. te bedrukken, te beschilderen.

Wenk: Je kan de informatie daarna opnemen in [het technisch dossier](#) (zie LPD 27).

LPD K1 De leerlingen verkennen de leefwereld van de doelgroep.

Wenk: Je kan de leerlingen zich op vele mogelijke manieren laten inleven, bv. het maken digitale of analoge [visuals](#), het ontdekken van diverse verkoopkanalen (van klassiek tot alternatief), interviews/enquête.

Wenk: Vanuit interesse voor de leefwereld van diverse doelgroepen geven de leerlingen aandacht aan de kunst- en cultuuruitingen van deze doelgroepen. De doelgroep bekijk je best ruim, bv. subculturen, leeftijden, beperkingen, sociale en culturele interesses.

LPD 4 De leerlingen volgen, met behulp van bronnen, evoluties en trends op in de mode en verzamelen ideeën, thema's en kenmerken voor een ontwerp in functie van een opdracht.

★ Aandacht voor stijlen van en modellen voor kleding en interieurartikelen.

Wenk: Het is goed dat je de leerlingen begeleidt bij het gericht zoeken naar bronnen en informatie en hen leert te selecteren uit het grote aanbod. Duurzaamheidsaspecten verdienen voldoende aandacht. ([duurzame ontwikkelingsdoelen](#))

Wenk: De leerlingen kunnen de informatie verzamelen via verschillende kanalen zoals bv. tentoonstelling, natuur, bezoek aan bibliotheek, winkels, digitaal. Je besteedt aandacht aan bronvermelding en respecteert daarbij het auteursrecht.

LPD 5 + De leerlingen bouwen functioneel een menselijke figuur op met oog voor de onderlinge verhoudingen.

Wenk: Waarnemingstekenen kan de leerlingen aanzetten tot het goed bestuderen van de menselijke verhoudingen. Je kan het inzicht van de leerlingen verruimen door hen concrete menselijke verhoudingen, modische figuren en bv. de paspop te doen vergelijken.

LPD 6 De leerlingen maken hun ideeën visueel met behulp van specifieke bouwstenen, technieken en materialen.

Wenk: Je kan de leerlingen laten werken met een logboek, schetsen, collages, assemblages en maquettes. Laat de leerlingen zowel digitaal en niet digitaal werken.

LPD 7 De leerlingen ontwerpen een creatie met behulp van specifieke bouwstenen, technieken en materialen.

Wenk: Het is in deze studierichting belangrijk dat leerlingen leren werken in opdracht. Je kan leerlingen vanuit verbeelding leren creëren in functie van een opdracht. Je houdt best rekening met de inzichten verworven in de lessen vormgeving en modetechnieken.

Wenk: Criteria voor een opdracht kunnen zijn: thema, doelgroep, verhoudingen, vormen, kleuren, artistieke expressie ...

Wenk: Reik creatieve strategieën aan zoals brainstorm, herdenken, andere functie geven, combineren, elimineren, toevoegen, herhalen, vervangen, omdraaien ...

LPD 8 De leerlingen tekenen vlaktekeningen met behulp van relevante software.

Wenk: Manueel schetsen helpt bij de communicatie.

Softwareprogramma's voor het digitale tekenen: grafische tekenprogramma's of de tekenmogelijkheden bij de gewone tekst- en presentatieprogramma's.

Wenk: Je kan de informatie daarna opnemen in het technisch dossier (zie LPD 27).

LPD 9 + De leerlingen presenteren hun ontwerp.

Wenk: Je hebt best aandacht voor verbale en non-verbale communicatie en het beargumenteren van de eigen keuzes. De gemaakte keuzes in het artistieke proces kunnen hier aan bod komen, al dan niet in dialoog.

Wenk: Diverse vormen van presentaties komen aan bod (mondeling, visueel, al dan niet digitaal). Leer de leerlingen de basistechnieken kennen van verschillende vormen. In de derde graad kunnen de leerlingen dan zelf kiezen volgens hun eigen voorkeur.

LPD 10 De leerlingen zetten hun artistieke deskundigheid in voor een gemeenschappelijk project.

Wenk: Het project kan bv. zijn:

- presentatie zoals voorstelling, toonmoment, modeshow of-happening. Dat kan ook digitaal;
- samenwerking met een sociale insteek of goed doel;
- samenwerking met externe organisaties, andere scholen/andere studierichtingen.

Een goed project kan alleen wanneer dit voldoende rekening houdt met aspecten van duurzaamheid.

Wenk: Het is ongetwijfeld een meerwaarde om het individueel werk van leerlingen te combineren tot een groter geheel waarbij onderling afspraken moeten gemaakt

worden. Taak- en rolverdeling zijn daarbij belangrijk.

LPD 11 De leerlingen gaan in dialoog over elkaars ontwerpen, producten en processen.

Wenk: Door artistieke processen te doorlopen en over kunst en cultuur te praten krijgen leerlingen meer inzicht in hoe ze in de wereld staan: hoe ze communiceren, hoe ze vormgeven, hoe en wat ze (des)appreciëren, hoe ze verbinding opzoeken, hoe ze beïnvloed worden ... Ga in dialoog over het eigen en elkaars artistiek proces en creaties.

Wenk: Je kan als een eerste stap leerlingen laten reflecteren over:

- inhoud: onderwerp en bedoeling,
- artistiek creatieproces,
- vorm-, stijl-, en uitdrukkingsskenmerken,
- criteria zoals samenhang van vormgeving en inhoud/uniciteit van de esthetische ervaring,
- koppeling van intentie aan vormgeving.

Wenk: Je kan reflecteren vanuit het hanteren van meerdere standpunten, door afstand te nemen, te vergelijken en te waarderen. Vanuit die reflectie drukken de leerlingen uit hoe kunst hun gedachten, gevoelens en gedrag beïnvloedt. Je kan de volgende elementen meenemen: koppeling van intentie aan vormgeving, invloed van tijd en ruimte, persoonskenmerken en maatschappelijke context.

Wenk: Je kan als leraar ondersteunen via tussentijds terugkoppelen. Je geeft [feed-up](#), [feedback](#) en [feed forward](#) en ziet erop toe dat er positief wordt omgegaan met de evaluatie van zichzelf en de anderen (zie ook LPD 25).

4.2 Vormgeving

Minimumdoelen, cesuurdoelen of doelen die leiden naar BK

4.2.1 Basismodel

LPD 12 + De leerlingen onderzoeken de relatie tussen een tweedimensionale en een driedimensionale vorm in functie van een werkstuk.

Samenhang tweede graad: II-Wis-da LPD 11

Wenk: Je kan vertrekken van het samenbrengen van verschillende geometrische vormen. Je kan bv. mouleren en plat brengen; vergelijken met het patroon.

Wenk: Het openknippen of uit elkaar halen van een bestaand kledingstuk geeft inzicht in de relatie 2D-3D.

LPD 13 De leerlingen vergelijken opgenomen maten met matentabellen.

Wenk: Nauwkeurig meten is belangrijk. De belangrijkste lichaamsmaten: totale lengte, borstomtrek, lendenomtrek, heupomtrek.
Het interpreteren van de opgenomen maten om de juiste keuze te maken voor de

correcte maat verdient voldoende aandacht.

Wenk: Je kan de informatie daarna opnemen in [het technisch dossier](#) (zie LPD 27).

LPD 14 De leerlingen stellen het basispatroon op van de rok in een standaardmaat.

Wenk: Je besteedt aandacht aan het benoemen van delen, lijnen en punten. Je kan de leerlingen erop wijzen dat de keuze van het juiste tekenmateriaal essentieel is.

Wenk: Het inzicht in 2D-3D wordt hier toegepast. (LPD 12+)

Wenk: De opbouw zal eerst klassikaal gebeuren. Daarna kunnen de leerlingen individueel aan de slag in een andere maat en volgens een stappenplan.

LPD 15 De leerlingen passen een basispatroon aan van

- **de rok;**
- **het corsage;**
- **de broek.**

Wenk: Eerst verwerven de leerlingen inzicht in de basisbroek en basiscorsage.

Wenk: Bij deze oefening komen verschillende deelaspecten afzonderlijk aan bod, bv. mouwen, kragen, hals afwerkingen, armuitsnijdingen, taillebanden. Mogelijke aanpassingen kunnen gebeuren naar de maat (van de individuele leerling), het model, nepen of plooiën toevoegen of verplaatsen. Die aanpassingen kunnen gebeuren op basis van het actuele modebeeld.

LPD 16 De leerlingen maken een [modelintekening](#), [modeluittekening](#) en snijpatroon rekening houdend met verschillende lijntypes, steektypes en symbolen.

Wenk: Je werkt deze stappen na elkaar af vanuit eenzelfde model, waarbij je verder bouwt op wat in LPD 15 werd geleerd.

Wenk: Je benadrukt dat de leerlingen rekening houden met materiaaleigenschappen en afwerking.

LPD 17 De leerlingen controleren de patroondelen en brengen de nodige gegevens in het productierijp patroon aan.

Wenk: De nodige gegevens: naam van het werkstuk, draadrichting, aantal, stofvouw, naam en nummering van het patroondeel, stof, voering of tussenvoering, maatnummer.

Je hebt aandacht voor: lengte van naden die moeten aansluiten, neepbenen, hoogte van samenvoegingstekens ...

Wenk: Je kan aan dit doel werken aan de hand van een controlelijst.

LPD 18 De leerlingen maken een snijplan en houden rekening met economische en duurzaamheidsfactoren, materiaaleigenschappen en de gegevens van het snijpatroon.

Wenk: Je kan de snijplannen zowel op ware grootte als op schaal tekenen. Je beperkt je het best tot eenvoudige snijplannen/knipplannen.

Wenk: Hou rekening met duurzaamheid. Dat perspectief hangt nauw samen met het economische perspectief, nl. stofverlies beperken.

Wenk: Je kan de informatie daarna opnemen in [het technisch dossier](#) (LPD 27).

4.2.2 Ontwerp

LPD 19 + De leerlingen analyseren het ontwerp in functie van de patroonopstelling.

Wenk: Het is belangrijk dat er een gedetailleerde modelbespreking gebeurt in samenwerking met creatie: communicatie is noodzakelijk, ook bij tussenstappen en tussentijdse besprekingen. Leerlingen kunnen hun sociale en communicatieve vaardigheden oefenen.
Heb aandacht voor het gebruik van de juiste vaktaal.

LPD 20 De leerlingen tekenen manueel het patroon van een eenvoudig ontwerp.

Wenk: De leerlingen werken hun eigen individueel creatief ontwerp uit. Hierbij doorlopen de leerlingen de verschillende fases van modelintekening, uittekening, snijpatroon en snijplan en houden ze rekening met economische en ecologische factoren en materiaaleigenschappen.

Wenk: Het patroon kan je verkrijgen via mouleren, opstellen of aanpassen van een bestaand patroon.

4.3 Modetechnieken

Minimumdoelen, cesuurdoelen of doelen die leiden naar BK

4.3.1 Basismodel

LPD 21 De leerlingen richten de werkplek doelgericht, veilig, ergonomisch en hygiënisch in.

Wenk: De leerlingen kunnen gebruik maken van handleidingen en veiligheidsinstructiekaarten van de gebruikte apparaten en passen de voorschriften toe.

LPD 22 De leerlingen onderzoeken de verwerkings- en afwerkingsmogelijkheden van een basismodel vanuit technische mogelijkheden en beperkingen.

Wenk: Je kan de analyse laten gebeuren in samenwerking met vormgeving. Dat biedt de mogelijkheid om communicatieve vaardigheden in te oefenen.

Wenk: Je besteedt best aandacht aan het uitwerken van diverse assemblagetechnieken en afwerkingstechnieken, en aan het noteren van de bevindingen. De leerlingen leren deze technieken in de eerste plaats om inzicht te krijgen in hoe de realisatie verloopt en om hun onderzoek naar mogelijkheden te kunnen uitvoeren. Het is

dus niet altijd nodig om tot een volledig afgewerkt eindproduct te komen.

Wenk: Het onderzoek kan bv. gebeuren doordat leerlingen (in groepjes) verschillende technieken uitproberen en dan concluderen wat de meest geschikte afwerking is. Dat kan door het maken van diverse werkstukken, eventueel het losmaken of uit elkaar halen van bestaande kledij ... Het duurzaamheidsaspect verdient de nodige aandacht.

Wenk: Je noteert de onderzoeksresultaten nadien in het technisch dossier. Er gaat dus best voldoende aandacht naar het correct registreren en rapporteren van de onderzoeksresultaten (LPD 26 en 27).

Wenk: Het kan nuttig zijn om een afwerkingsbibliotheek aan te leggen.

LPD 23 De leerlingen werken een basismodel uit.

Wenk: Het spreekt voor zich dat je best stappenplannen vanuit de technische fiche of het fabricageschema gebruikt.

Wenk: Het is de bedoeling dat de leerlingen hieruit leren wat wel en niet mogelijk is en hoe de technieken verlopen, wat de consequenties zijn van gemaakte keuzes en welke middelen en materialen nodig zijn. Je kan de volgende handelingen aan bod laten komen: knippen, merken, bekleven, overlocken, stikken.

4.3.2 Ontwerp

LPD 24 De leerlingen werken een ontwerp uit.

Wenk: Dit doel vormt een toepassing van LPD 22 en 23. Je kan de leerlingen op zoek laten gaan naar aanvullende afwerkingstechnieken.

LPD 25 De leerlingen beoordelen het gerealiseerde proces in functie van de opdracht.

Wenk: Dit gaat om de keuze van afwerkingen in functie van het ontwerp, bv. van stiksels, de manier van aannaaien van knopen, toepassen van naadwaarde, respecteren van de maten, voldoende rekening gehouden met duurzaamheidsaspecten ...

Wenk: Je kan het product zien als onderdeel van het proces. Wanneer uiteindelijk het ontwerp, via vormgeving en uitwerking, volledig af is kan het volledige proces (her)bekeken worden: cyclisch proces. De verschillende conclusies koppel je terug naar alle voorgaande stappen: productietechnieken, creatie en vormgeving en je verwerkt die in de eigen creaties. Sociale en communicatieve vaardigheden zullen hier een belangrijke rol spelen.

Wenk: Je kan dit leerplandoel zien in samenhang met LPD 11.

LPD 26 De leerlingen doen de nodige aanpassingen in het technisch dossier.

Wenk: Je kan vertrekken van het dossier van een basismodel en de leerlingen laten aanpassen naar ontwerp. Daarbij gaan ze uit van de diverse stappen die gebeurd zijn in de voorgaande doelen. Dit kan digitaal gebeuren met behulp van relevante software.

Wenk: De leraar maakt vooraf een keuze in welke aanpassingen moeten gebeuren. Er is onvoldoende tijd om telkens alle aanpassingen te doen. Je waakt erover dat in de loop van de tweede graad diverse delen van het technisch dossier aan bod komen, waaronder de vlaktekening, de materialenlijst en het bijvoegen van extra afwerkingen.

- Vlaktekening die aangepast is aan eigen ontwerp (zie LPD 8).
- Materialenlijst: stoffen (verbruik), knopen of ritsen (type en aantal), stikzijde, merk- en kwaliteitsetiket (onderhoud en samenstelling).
- Bijvoegen van extra afwerkingen: in LPD 24 werd een keuze gemaakt die de leerlingen hier aan het technisch dossier toevoegen.

LPD 27 De leerlingen registreren alle gegevens uit hun productieproces en bundelen ze in een technisch dossier volgens organisatiegebonden procedures.

Duiding: In de tweede graad worden voorbereidende stappen gezet om in de derde graad een technisch dossier te leren opmaken. De leerlingen leren al de opbouw en de logische structuur kennen.

Wenk: Het is belangrijk om leerlingen er op te wijzen dat ze in de loop van het proces alles nauwkeurig registreren en bij houden. Elke organisatie stelt een technisch dossier op volgens eigen procedures. Communicatie tussen de verschillende afdelingen is daarbij belangrijk. Binnen de schoolcontext kan je communicatie met leraren en medeleerlingen vanuit de verschillende rubrieken aanmoedigen om tot een goed resultaat te komen.

5 Lexicon

Het lexicon bevat een verduidelijking bij begrippen die in het leerplan worden gebruikt. Die verduidelijking gebeurt enkel ten behoeve van de leraar.

Cyclisch proces

Een proces waarbij bepaalde stappen meerdere malen worden doorlopen of telkens worden herhaald.

Duurzame ontwikkelingsdoelen

Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen of Sustainable Development Goals (SDG's): de Verenigde Naties keurde in 2015 zeventien doelstellingen en subdoelstellingen goed die mensen en landen moeten aanzetten tot actie in domeinen die van cruciaal belang zijn voor de mensheid en de planeet. Deze doelstellingen zijn geïntegreerd en ondeelbaar en zorgen voor een evenwicht tussen de drie dimensies van duurzame ontwikkeling: de economische, sociale en milieudimensie. De doelstellingen kunnen worden onderverdeeld in vijf thema's: Mensen (People), Planeet (Planet), Welvaart (Prosperity), Vrede (Peace) en Partnerschap (Partnership). www.sdgs.be

Feed-up

Bij feed-up stelt men de vragen: waar ga ik naar toe? Welke taak moet de leerling uitvoeren? Welk doel moet de leerling bereiken? De leerlingen stellen zichzelf bij voorkeur doelen die ze bij aanvang zinvol en uitdagend vinden. Aan welke criteria moet hun eindproduct voldoen?

Feedback

Bij feedback stelt men de vraag: hoe doe ik het op dit moment? De taakuitvoering wordt vergeleken met de criteria waaraan de leerling moet voldoen.

Feed forward

Bij feed forward stelt men de vraag: wat nu? De leerling krijgt feedback, advies, ondersteuning om de huidige obstakels te overwinnen, dichtbij het eindpunt te geraken en te voldoen aan de criteria.

Kunst

Kunst is een vorm van cultuur die gebruik maakt van verbeelding om onze ervaringen, gevoelens en herinneringen vorm en betekenis te geven. Dat gebeurt via diverse kunstvormen zoals klassieke kunst, etnische kunst, grafische kunst, audiovisuele kunst, hybride kunst, performance, toegepaste kunst ...

Modelintekening

Bij een modelintekening worden alle wijzigingen aangebracht op een bestaand patroon in functie van een nieuw model.

Modeluittekening

Bij een modeluittekening wordt de modelintekening overgenomen, waarbij de verschillende patroondelen van elkaar getekend worden en waar nodig ruimte bijgetekend wordt in functie van het model en ter voorbereiding van het snijpatroon.

Ontwerp

Het authentiek resultaat van het ontwerpproces.

Een ontwerp kan bestaan uit bv. een manuele of digitale tekening, een tekstuele beschrijving of concept, een schaalmodel of een 3D-model.

Technisch dossier

Het technisch dossier is een communicatiemiddel. Alle gegevens worden (digitaal) vastgelegd en kunnen door iedereen gebruikt worden. Door het vastleggen van deze gegevens wordt de kwaliteit verhoogd en gegarandeerd. Het is enerzijds een kwaliteitsindicator en anderzijds een controlemiddel. Het hoofddoel is het doorgeven van duidelijke instructies en afspraken aan de productieafdeling.

Visuals

Visuals zijn thematische assemblages met een persoonlijke en gerichte selectie van inspiratiebronnen samengebracht in een activerende lay-out. Ze vervullen een belangrijke rol als communicatiemiddel tijdens het ontwerp- en denkproces. Ze brengen een breed aanbod van diverse creatieve elementen bij elkaar en kunnen het eigen ontwerp versterken, verdiepen en werken als motivator voor de keuze van o.a. kleuren, materialen en de creatieve uitwerking van het model.

Inspirerende elementen voor visuals kunnen gevonden worden bij kunst of kunststromingen, natuur, diverse trends, (mode)fotografie, doelgroepen, subculturen, seizoenen, diverse materialen, kleur- en kleurtinten, diverse afwerkingen... Deze inspirerende elementen worden hierbij gekoppeld aan, of verwerkt in de eigen ontwerpen en concepten.

Visuals kunnen manueel samengesteld worden onder vorm van een collage of mixmedia aangevuld met eigen (waarnemings)tekeningen. Ze kunnen ook digitaal bij elkaar gebracht worden d.m.v. een computerprogramma (Word, Illustrator, Photoshop...) in een lay-out waarbij het creatieve denkproces voorop staat. 3D-uitwerkingen op paspop kunnen de visuals ondersteunen en extra overtuigingskracht opleveren.

Vlaktekening

Een vlaktekening ontstaat uit een ontwerpschets. Door het schetsen van ideeën worden de gedachten tijdens het ontwerpproces geordend en gevisualiseerd. Bij een vlaktekening worden de omtreklijnen, binnenlijnen, stiksels, knopen ... gestileerd weergegeven, alsof het kledingstuk vlak op de tafel ligt. Er wordt nagedacht over mogelijke naden en details. De tekening kan worden ingekleurd en weefsels kunnen weergegeven worden. Er wordt gebruik gemaakt van correcte terminologie en dit wordt aangeduid op de tekening. Men tekent het voorpand, rugpand en eventueel het profiel.

6 Basisuitrusting

Basisuitrusting verwijst naar de infrastructuur en het (didactisch) materiaal die beschikbaar moeten zijn voor de realisatie van de leerplandoelen.

Om de leerplandoelen te realiseren dient de school minimaal de hierna beschreven infrastructuur en materiële en didactische uitrusting ter beschikking te stellen die beantwoordt aan de reglementaire eisen op het vlak van veiligheid, gezondheid, hygiëne, ergonomie en milieu. We adviseren de school om de grootte van de klasgroep en de beschikbare infrastructuur en uitrusting op elkaar af te stemmen.

6.1 Infrastructuur

- Een multifunctioneel atelier voor creatie en voor mode waar de sfeer van de studierichting wordt uitgestraald.
 - Qua grootte en inrichting geschikt
 - om verschillende werkvormen te organiseren;
 - voor verschillende opstellingen. De herschikking van de tafels en stoelen moet snel en gemakkelijk kunnen verlopen.
 - Multifunctionele ophangmogelijkheden zoals prikborden, magneetborden.
 - Ruimte om realisaties en creaties enige tijd te laten hangen of staan. Dat kan eventueel op verspreide plaatsen in de schoolomgeving.
 - Voldoende en goedgeplaatste aansluitingen.
 - Voorzien van voldoende verlichting en verluchting.
 - Voorzien van stromend water.
 - Brandbestrijdingsmiddelen op basis van een risicoanalyse uitgevoerd door de preventieadviseur.
 - Een (draagbare) computer waarop de nodige software en audiovisueel materiaal kwaliteitsvol werkt en die met internet verbonden is.
 - De mogelijkheid om (bewegend) beeld kwaliteitsvol te projecteren. Eventueel mogelijkheid tot verduistering (afhankelijk van de lichtinval en projectieapparatuur).
 - De mogelijkheid om geluid kwaliteitsvol weer te geven; speaker voor bv. voorbeeld filmpjes, opnames van oefeningen...
 - De mogelijkheid om draadloos internet te raadplegen met een aanvaardbare snelheid.
- Een voldoende grote bergruimte om materialen, leermiddelen en didactisch materiaal op te bergen.
- Een zone om het afval te sorteren, te recyclen en te stockeren.

6.2 Materiaal, toestellen, machines en gereedschappen

Het aanwezige materiaal is voldoende voor de grootte van de klasgroep.

- De leerlingen moeten kunnen beschikken over zoekmogelijkheden en tekenmogelijkheden:
 - voldoende computers (laptops, tablets...) voor elke werkende leerling. Bij grote groepen kan eventueel in twee groepen worden gewerkt waarbij verschillende taken worden uitgevoerd in een afzonderlijk lokaal;
 - mogelijkheid tot printen van grote prints en kleurenprints.
- Software programma's:
 - voor tekstverwerking en presentaties;
 - relevante softwareprogramma's voor het digitale tekenen: grafische tekenprogramma's of de tekenmogelijkheden bij tekst- en presentatieprogramma's.
- Actuele boeken, tijdschriften, reclamefolders of affiches i.v.m. kunst, mode en lifestyle.
- Verplaatsbare en voldoende grote multifunctionele werktafels.
- Tafels en stoelen ergonomisch aan elkaar aangepast.
- Voor elke werkende leerling: een naaimachine met toebehoren.
- Overlockmachines (minstens 2).
- Strijk- en perstafels; semi-industrieel strijkijzer met stoom en af/aanzuiging.
- Stoffen: tussenvoering, baalkatoen, rollen stof waaruit oefeningen gemaakt kunnen worden, stalen voor het onderzoek van materialen, fournituren.
- Patroonpapier.
- Paspoppen in diverse maten.
- Grote spiegel.
- Archief van patronen.
- Technische fiches, al dan niet digitaal.
- Handleidingen van machines en apparaten.
- Veiligheidsvoorschriften en -pictogrammen.

6.3 Materiaal en gereedschappen waarover elke leerling moet beschikken

Om de leerplandoelen te realiseren beschikt elke leerling minimaal over onderstaand materiaal. De school bespreekt in de schoolraad wie (de school of de leerling) voor dat materiaal zorgt. De school houdt daarbij uitdrukkelijk rekening met gelijke kansen voor alle leerlingen.

Het is goed dat er in het atelier waar de lessen doorgaan een basisaanbod van gereedschappen en materialen voorzien wordt door de school.

- (Goedkope) stoffen en textielmaterialen voor gebruik door de leerlingen bv. als proefmateriaal, als basis voor ontwerpen, onderzoeksmateriaal.
- Klein gereedschap.
- Tas, doos of kist om persoonlijke materialen in op te bergen.
- Diverse scharen, kopselden, naainaalden, lintmeter, zoommeter, tornmesje, breekmes, krijt of zeepje,
- Patroonpapier.
- (Grote) latten en tekendriehoeken bv. lat van 50cm, boogmal, geodriehoek van 30cm, snijlat en -mat/plank.
- Fournituren.
- Bevestigingsmaterialen, lijm, plakband, tape.
- Diverse potloden, pastels, slijper en gom, penselen en kwasten, inktpenen, diverse verf en inkt, markers.

- Diverse papier- en kartonsoorten en formaten.
- Diverse transfer- en drukmaterialen.
- (Fijne) ijzerdraad en nyldraad.
- Vodden en/of keukenpapier.
- Kosteloze materialen die hergebruikt kunnen worden.

Naargelang de gekozen technieken kan deze lijst aangevuld worden.

7 Glossarium

In het glossarium vind je synoniemen voor en een toelichting bij een aantal handelingswerkwoorden die je terugvindt in leerplandoelen en (specifieke) minimumdoelen van verschillende graden.

Handelingswerkwoord	Synoniem	Toelichting
Analyseren		Verbanden zoeken tussen gegeven data en een (eigen) besluit trekken
Beargumenteren	Verklaren	Motiveren, uitleggen waarom
Beoordelen	Evalueren	Een gemotiveerd waardeoordeel geven
Berekenen	Berekeningen uitvoeren	
Berekeningen uitvoeren	Berekenen	
Beschrijven	Toelichten, uitleggen	
Betekenis geven aan	Interpreteren	
Een (...) cyclus doorlopen	Een (...) proces doorlopen	Via verschillende fasen tot een (deel)resultaat komen of een doel bereiken
Een (...) proces doorlopen	Een (...) cyclus doorlopen	Via verschillende fasen tot een (deel)resultaat komen of een doel bereiken
Evalueren	Beoordelen	
Gebruiken	Hanteren, inzetten, toepassen	
Hanteren	Gebruiken, inzetten, toepassen	
Identificeren		Benoemen; aangeven met woorden, beelden ...
Illustreeren		Beschrijven (toelichten, uitleggen) aan de hand van voorbeelden
In dialoog gaan over	In interactie gaan over	
In interactie gaan over	In dialoog gaan over	
Interpreteren	Betekenis geven aan	
Inzetten	Gebruiken, hanteren, toepassen	
Kritisch omgaan met	Kritisch gebruiken	
Kwantificeren		Beredeneren door gebruik te maken van verbanden, formules, vergelijkingen ...

Onderzoeken	Onderzoek voeren	Verbanden zoeken tussen zelf verzamelde data en een (eigen) besluit trekken
Onderzoek voeren	Onderzoeken	Verbanden zoeken tussen zelf verzamelde data en een (eigen) besluit trekken
Reflecteren over		Kritisch nadenken over en argumenten afwegen zoals in een dialoog, een gedachtewisseling, een paper
Testen	Toetsen	
Toelichten	Beschrijven, uitleggen	
Toepassen	Gebruiken, hanteren, inzetten	
Toetsen	Testen	
Uitleggen	Beschrijven, toelichten	
Verklaren	Beargumenteren	Motiveren, uitleggen waarom

8 Concordantie

8.1 Concordantietabel

De concordantietabel geeft duidelijk aan welke leerplandoelen de minimumdoelen(MD), cesuurdoelen (CD) of de doelen die leiden naar één of meer beroepskwalificaties (BK) realiseren.

Leerplandoel	Minimumdoelen, cesuurdoelen of doelen die leiden naar één of meer beroepskwalificaties
1	CD 04.02.01; BK f
2	MD 16.04; CD 04.01.01
3	BK d; BK i
4	BK 05; BK a; BK f; BK i; BK k
5+	-
6	MD 16.04; CD 04.01.01; CD 04.01.02
7	MD 16.04; CD 04.01.01; CD 04.01.02
8	BK g; BK h
9+	-
10	CD 04.01.03; BK 01

11	CD 04.01.04
12+	
13	BK e
14	BK 08; BK g
15	BK 08; BK g
16	BK 08; BK g; BK j
17	BK 08
18	BK 08; BK 03
19+	-
20	BK 08
21	BK 04; BK 06
22	BK 07; BK d; BK l
23	BK 07; BK b
24	BK 07
25	BK 02
26	BK 09
27	BK 01; BK c

8.2 Minimumdoelen basisvorming

16.04 De leerlingen doorlopen een artistiek-creatief proces vanuit verbeelding.

Voetnoot:

Rekening houdend met de ontwikkeling van leerlingen en de context waarin het minimumdoel aan bod komt.

8.3 Cesuurdoelen

04.01.01 De leerlingen doorlopen een artistiek proces in functie van een creatie.

04.01.02 De leerlingen creëren artistiek werk met behulp van specifieke bouwstenen, technieken en materialen.

04.01.03 De leerlingen zetten hun artistieke deskundigheid in voor een gemeenschappelijk project.

04.01.04 De leerlingen gaan in dialoog over elkaars artistiek proces en werk.

04.02.01 De leerlingen analyseren kunstuitingen uit verschillende stromingen, periodes en samenlevingen.

8.4 Doelen die leiden naar één of meer beroepskwalificaties

1. De leerlingen werken in teamverband (organisatiecultuur, communicatie, procedures).
2. De leerlingen handelen kwaliteitsbewust.
3. De leerlingen handelen economisch en duurzaam.
4. De leerlingen handelen veilig, ergonomisch en hygiënisch.
5. De leerlingen volgen evoluties en trends op in de mode en verzamelen ideeën, thema's en kenmerken voor het ontwerp van een nieuwe collectie.
6. De leerlingen richten de werkplek doelgericht in.
7. De leerlingen onderzoeken de verwerkings- en afwerkingsmogelijkheden van materialen ter voorbereiding van de productie.
8. De leerlingen tekenen en controleren (manueel) patroondelen voor eenvoudige werkstukken in de correcte verhoudingen.
9. De leerlingen passen een technisch dossier aan voor een eenvoudig model.

Aanvullende onderliggende kennis

De opgenomen kennis staat steeds in functie van de specifieke vorming van deze studierichting.

- a. Bronnen voor het verzamelen van ideeën, thema's en kenmerken voor de nieuwe collectie
- b. Eenvoudig productieproces
- c. Gegevensregistratie
- d. Kenmerken van weefsels, textielmaterialen
- e. Matentabellen
- f. Mode en (kleding)stijlen
- g. Patroontekentechnieken
- h. Relevante software
- i. Trends
- j. Verschillende lijntypes, steektypes en symbolen
- k. Verschillende modellen voor kleding en interieurartikelen
- l. Verwerkingsmogelijkheden van textielmaterialen

Inhoud

1	Inleiding.....	3
1.1	Het leerplanconcept: vijf uitgangspunten	3
1.2	De vormingscirkel – de opdracht van secundair onderwijs	3
1.3	Ruimte voor leraren(teams) en scholen	4
1.4	Differentiatie	4
1.5	Opbouw van leerplannen.....	6
2	Situering	7
2.1	Samenhang met de eerste graad	7
2.2	Samenhang in de tweede graad	7
2.2.1	Samenhang binnen de studierichting Creatie en mode	7
2.2.2	Samenhang over de finaliteiten heen.....	7
2.3	Plaats in de lessentabel.....	7
3	Pedagogisch-didactische duiding.....	7
3.1	Creatie en mode en het vormingsconcept.....	7
3.2	Krachtlijnen	8
3.3	Opbouw.....	9
3.4	Leerlijnen.....	9
3.4.1	Samenhang in de tweede graad	9
3.4.2	Samenhang over de finaliteiten heen.....	9
3.5	Aandachtspunten.....	9
3.6	Leerplanpagina.....	10
4	Leerplandoelen	11
4.1	Creatie	11
4.2	Vormgeving	14
4.2.1	Basismodel	14
4.2.2	Ontwerp	16
4.3	Modetechnieken	16
4.3.1	Basismodel	16
4.3.2	Ontwerp	17
5	Lexicon	18
6	Basisuitrusting	20
6.1	Infrastructuur	20

6.2	Materiaal, toestellen, machines en gereedschappen.....	20
6.3	Materiaal en gereedschappen waarover elke leerling moet beschikken	21
7	Glossarium.....	22
8	Concordantie	23
8.1	Concordantietabel.....	23
8.2	Minimumdoelen basisvorming	24
8.3	Cesuurdoelen	24
8.4	Doelen die leiden naar één of meer beroepskwalificaties	25